

ORSZÁGOS
FOGYATÉKOSSÁGÜGYI
TANÁCS

Tárgy: OFT-ülés jegyzőkönyve

JEGYZŐKÖNYV

**Készült: 2023. július 11-én a Belügyminisztériumban
(1054 Budapest, Báthory u. 10. Konferenciaterem)
az Országos Fogyatékosügyi Tanács (OFT) 10 órai kezdettel megtartott ülésén**

Az ülésen részt vett: 15 OFT-tag.

Az ülés napirendi pontjai:

1. Aktuális kérdések

Előterjesztő: **Fülöp Attila gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár, a Tanács elnöke**

2. A fogyatékosügyi testületek hatékony együttműködését megalapozó javaslatok megvitatása

Előterjesztő: **Fülöp Attila gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár, a Tanács elnöke**

3. Egyebek

Előterjesztő: **Fülöp Attila gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár, a Tanács elnöke**

Fülöp Attila gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár, az OFT elnöke üdvözölte a megjelenteket, megállapította, hogy a Tanács teljes létszámban jelen van, tehát az ülés határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére felkérte Garamvölgyi Annamáriát, jegyzőkönyv hitelesítőnek pedig a Tanács Toponári Gábort választotta meg.

Az elnök elmondta, hogy az ülés napirendi pontjait előzetesen kiküldték, a fentiek szerint ismertette ezeket. A napirendhez kiegészítés nem érkezett, a Tanács azt egyhangúlag elfogadta.

1. napirendi pont

Aktuális kérdések

Fülöp Attila államtitkár elmondta, hogy az előzetes egyeztetések során a Tanács tagjai leginkább a számukra az állami költségvetésben előirányzott idei működési támogatás kifizetése iránt érdeklődtek. Tény, hogy az idei évben – a korábban megszokotthoz képest – erre kicsit később került sor. De tudomása szerint ma már minden szervezet megkapta ezeket az összegeket. Miután a jövő évi költségvetési törvény már elfogadásra került, és e törvényben a támogatási összegek megtalálhatók, az államtitkár ígéretet tett arra, hogy a kifizetésekre a mostaninál hamarabb sort fognak keríteni. A 2023-as évre vonatkozóan kifejezetten a fogyatékoságügyhöz kapcsolódó pályázatok közül az autista és civil fogyatékos intézmények számára a pályázat kiírása és kifizetése is megtörtént. A FECSKE-program utódjaként az OS-pályázat úgyszintén kifizetésre került. Ami most még pályázható: a segítőkutya, a FOF-pályázat, a szülősegítő és a foglalkoztatás '23. Tehát ez a négy program még pályázható is. Az ezeket érintő döntés és a kifizetés még hátravan az idei évből. Amivel még adósak, az az Autóplusz pályázat, ezt is kiírják még az idén.

Már a legutóbbi OFT-ülésem komoly kérdésként merült fel a megnövekedett rezszi- és energiaköltség kompenzációjának lehetősége. Ez az év végén rendeződött. Az idei évben az állami fenntartó pedig már kapott rezsiköltség-kompenzációt. Az egyházi fenntartók úgyszintén kaptak kompenzációt és megjelent az erre vonatkozó kormányrendelet. A civil fenntartók rezsikompenzációjáról döntött a kormány, elkülönítésre került az összeg, 5,3 milliárd forint. Az a kormányrendelet, ami ennek a részleteit tartalmazza, hogy pontosan milyen módszer szerint és mikor kapják meg a civil fenntartók a támogatást, ezen a héten kerül társadalmi egyeztetésre. Arra törekedtek, hogy a civil fenntartók ne úgy kapjanak rezsikompenzációt, mint tavaly, tehát ne csak meghatározott hónapokra és számlával történő elszámolás alapján, hanem az Államkincstár a normatívával együtt egyszeri utalással teljesíti azt, és nincs benne utólagos, számlákhoz kötött elszámolási kötelezettség. Tehát a civil fenntartók a tavalyinál sokkal egyszerűbben fogják megkapni a támogatást, reményeik szerint augusztusban vagy szeptemberben. A kiindulási és viszonyítási alap továbbra is az lesz, mint tavaly volt, vagyis, hogy az állami fenntartónál mennyi plusz rezsiköltséget jelent a mostani helyzet. Ismerve a civil intézményi és az állami struktúrát, a civil intézmények ezzel nem fognak rosszul járnival, mert az állami intézmények az energiahatékonyság szempontjából rosszabb helyzetben vannak, mint a civil intézmények.

A minimálbérémeléssel kapcsolatban az OFT elnöke elmondta, hogy a tavalyihoz hasonlóan az idei évben is lesz bérkompenzáció. Az intézmények is kapnak bérkompenzációval kapcsolatos emelést és az akkreditált, valamint fejlesztő foglalkoztatásban érintettek is. A fejlesztő foglalkoztatással kapcsolatban kiemelte továbbá, hogy nyár végéig kiírásra kerül az újabb hároméves pályázat, ami a következő három esztendőre a fejlesztő foglalkoztatás befogadására irányul.

Az államtitkár szólt arról, hogy van még két, most futó EFOP-os programjuk. Az 1.9.10 néven futó program a személyi asszisztenciára vonatkozik. Ezt próbának, vagyis

pilotprogramnak szánták, mert ez sem a jogrendünkben, sem a gyakorlatunkban nincsen benne. A pályázat keretösszege 1 milliárd forintot tett ki, lényege pedig az volt, hogy a támogató szolgálatokon keresztül személyi asszisztensek felvételét tegyék lehetővé. A program négy helyen el is indult, és 342 millió forint odaítélésére került sor. Az államtitkár sajnálatosnak tartja, hogy bár a keretösszeg 1 milliárd forint volt, mégis ennek csak az egyharmadára érkezett be pályázat. Ezzel együtt is kíváncsiak a folytatásra, kéthavonta találkoznak a sikeres pályázókkal, tehát bíznak benne, hogy ebből még lehet egy jó projektet csinálni. Tehát az intézményi ellátás helyett laikus személyi asszisztensekkel tudnának segíteni. A célcsoportban alapvetően csak mozgásszervi sérültek voltak. A célcsoportot egyelőre nem tudták teljesen kinyitni. Ha a tapasztalatok jók lesznek, a következő fejlesztési ciklusra is szeretnék tovább vinni a személyi asszisztencia lehetőségét, támogatását.

A másik futó EFOP-os program a 2.2.25, ami a támogatott lakhatásra íródott ki tavaly, év végén. Itt 35 nyertes pályázó volt, közülük 25-en civilek, 9 egyházi és egy önkormányzati. 25 milliárd forint volt a keretösszeg és 16 milliárdot pályáztak le, de az örvendetes, hogy ez a program több mint 500 ember életét változtatja meg. Fontos, hogy az év végéig át kell adni ezeket a létesítményeket és a lakóknak addig be is kell költözniük. Sikerült az ingatlanvásárlást is kiharcolniuk, mert építeni nehezebb lett volna és a pályázók többsége is inkább a vásárlást választotta.

Az államtitkár szólt arról is, hogy az EFOP Plusznál nem állunk jól, mert az EU-s bizottsággal komoly viták folynak arról, hogy hazánk megkapja-e a részére járó uniós támogatást többek között azokra az operatív programokra, amelyeket előkészítettünk, illetve megfogalmaztunk. A Bizottság ugyanis az összes szociális, gyermekvédelmi és fogyatékosügyei tárgyú beruházási, fejlesztési konstrukciót a gyermekvédelmi törvény módosításához vagy hatályon kívül helyezéséhez kötötte. Ebből így sajnos 2023-ban elindított fejlesztés nem várható. Ez alól egy kivétel van, a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása, amelyet a Bizottság nem köt az Alapjogi Chartához, illetve a gyermekvédelmi törvényhez.

Egy jó hírről is beszámolt az OFT elnöke, a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége régi kérésének a kormány eleget tett és a Szövetség székházának befejezéséhez kért összeget, mintegy 490 millió forintot a kormány jóváhagyta.

Kedves Éda (Siketvakok Országos Egyesülete - SVOE) megköszönte a tájékoztatást és arról érdeklődött, hogy a szervezetek kaphatnak-e még ez év végéig információt arról, milyen összegre számíthatnak címzett támogatásként 2024-ben. Hasznos lenne számukra ugyanis, ha előre tudnák, hogy mekkora forrásból gazdálkodhatnak a jövő év során. A másik kérdése az volt, hogy azok a civil fenntartók, amelyek szolgáltatást biztosítanak – például ők, akik látásrehabilitációt nyújtanak –, és nem kapnak normatív támogatást, hanem pályázat útján biztosítják a szolgáltatásaikat, kaphatnak-e rezsitámogatást? Hiszen ők is állami feladatot látnak el.

Kovács Ágnes (Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége - MEOSZ) örömet fejezte ki, hogy a kormány a civil fenntartású intézmények támogatására 5,3 milliárd forintot kíván fordítani. Elmondta, hogy éppen aznap reggel kapta kézhez a Békés megyei intézményük hat havi gázszámláját, ami 6,5 millió forintról szól, és egy hatfős lakóotthonra vonatkozik, ami egyébként energiatakarékos. E lakóotthon éves normatívája egyébként 8,8

millió forint. Tehát maradt volna 2,3 millió forintjuk a lakóotthon éves működtetésére, a fennmaradó hat hónap gázszámlájára, és akkor még nem fizettek a villanyért és a vízért sem. És ebben a bérek sincsenek benne. Tehát a legjobbkor jött ez a támogatás a túléléshez számukra. A beígért kormányzati segítség nélkül ugyanis eljuthattak volna a szomorú döntéshez: az intézményük felszámolásához.

Dr. Nagy Sándor (Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége – MVGYOSZ) szintén örömeinek adott hangot, hogy megkapják a beruházás befejezéséhez szükséges pénzüsszeget, így megújulhat a Szövetség székháza és megépülhet a szolgáltatóközpont is. Elmondta, hogy a költségvetési törvény tervezetét olvasta, de a kész törvényt még nem. A tervezetben látta, hogy a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának, és a fogyatékossgal élő embereket képviselő szervezeteknek a támogatása is nő. Az iránt érdeklődött, hogy a tervezetben szereplő összegek kerültek-e elfogadásra.

Fülöp Attila államtitkár válaszában hangsúlyozta, hogy az elmúlt évhez hasonlóan az idén is kiküldik a tájékoztatást a szervezeteknek a költségvetési támogatás várható összegéről. Kiemelte, hogy míg tavaly még a miniszterelnöki kabinetirodánál volt a szervezeti támogatások egy része, a másik, a korábbi évek bázisösszege pedig a Belügyminisztériumnál, ők kérték, hogy az idén ez lehetőleg egy területre kerüljön. Az az összeg, ami a Belügyminisztérium címsorán úgy látszik, hogy nőtt, tartalmazza a fogyatékossgügyi szervezetek mellett a karitatív szervezetek támogatását is. Tehát mindenki nagyjából annyival tud számolni, mint az idén. A konkrét összegről a törvény kihirdetését követően valamennyi szervezetet írásban tájékoztatni fogják.

A civilek rezsitámogatásának az alaplogikája ugyanaz marad, mint, ami tavaly volt. Az elmúlt évben azok a civil fenntartású szervezetek részesültek rezsitámogatásban, amelyek a szociális törvényben meghatározottak szerint állami feladatot látnak el. Ahol tehát a mögöttes feladatkötelezett az állam. A vonatkozó kormányrendelet a héten kerül társadalmi egyeztetésre. Az államtitkár elmondta, ő is tapasztalta az általa felkeresett intézményfenntartók esetében, hogy a közműszolgáltatókkal való egyeztetés gyakran nehézségekbe ütközik. Meg fogják nézni, hogy van-e ennek kormányzati felelőse és miként tudnának erre észrevételeket tenni. Vállalta, hogy a szervezetek konkrét észrevételei esetén eljárnak az ügyben. Elmondta, hogy az MMK-s foglalkoztatás támogatása akkora összeggel nőtt, amennyit az idén a költségvetésben pótlólagosan megkaptak a pénzügyminisztériumtól a minimálbér növekedése miatt.

Kovács Melinda (Értelmi Fogyatékossgal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége - ÉFOÉSZ) a szervezet szakértőjeként jelezte, hogy a különböző szolgáltatásaikban teljesen eltérőek a kapcsolataik a közműszolgáltatókkal, hol lakossági, hol pedig piaci felhasználóként tartják őket nyilván. Van olyan szolgáltatásuk, ahol azért lettek piaci felhasználók, mert a foglalkoztatottak száma a 20 főt meghaladja, holott erre a közműszolgáltatók semmilyen jogszabályi hivatkozást nem tudtak mutatni. A személyi asszisztenciára kiírt pályázat kapcsán csalódottságát fejezte ki, mivel az értelmi fogyatékossgal élők ebben nem vehettek részt, konkrétan a gondnokság alatt állókat zárták ki ebből a pályázati programból. Azt is nehezményezte, hogy ez a pályázati kiírás miatt nem

került az OFT elé, vagy miért nem volt arra lehetőségük, hogy ebbe a projektbe még a tervezés szakaszában bekapcsolódjanak. Rendszeresen azt a választ kapják, hogy még nem nyilvános az előterjesztés, amikor pedig az, akkor már nem lehet hozzá koncepcionális javaslatot tenni. De ha ennek a pályázati programnak az értékelése zajlik vagy az új tervezésére kerül sor, akkor szeretnének abban részt venni. Az értelmi fogyatékosokkal élők számára ugyanis talán a legfontosabb, hogy legyen egy olyan személyi segítőjük, aki támogatja őket az önálló életvitelükben. Az EFOP Plusz programmal kapcsolatban érdeklődött, hogy a tervezett forrásoknak milyen százaléka érinti a szociális fejlesztéseket, és érintik-e a fejlesztések a kiváltási programot. Lesz-e támogatott lakhatási pályázat vagy támogatott döntéshozatallal kapcsolatos intézkedés.

Kisari Károly (Fogyatékos Emberek Szervezeteinek Tanácsa - FESZT) az MMK-s foglalkoztatással kapcsolatban arról érdeklődött, hogy az akkreditált foglalkoztatási rehabilitációs szolgáltatók, amelyek nyílt munkaerőpiacra helyeznek ki akár megváltozott munkaképességű munkavállalókat, valamilyen kiszámítható, normatív támogatásban részesülhetnek-e. A jogi keretrendszer már rendelkezésre áll, de a finanszírozás, a kiszámítható normatív forrás még hiányzik.

Kővári Edit (Autisták Országos Szövetsége - AOSZ) csatlakozott Kovács Melinda észrevételéhez, hogy a személyi asszisztencia miért nem terjedt ki a teljes fogyatékosügy területre. Ők is tapasztalják, hogy az autista emberek egy idő után mennyire kiszorulnak az intézményi keretből és ellátásuk kizárólag a család terhe marad. Elkeseredettségének adott hangot, hogy a Kockacsoki Nonprofit Kft., amely autista embereket foglalkoztatott, bezár, mivel ők valamiért sajnos nem nyertek a foglalkoztatási pályázaton. Pedig az eddigi többéves munkájuk jó gyakorlatnak számított és minta lehetne ezen a téren.

Sáfrány Margit (Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége - SINOSZ) elmondta, 2014-ben alakult meg a SINOSZ szervezésében a kontakt-videó alapú telefonos szolgáltatás. Azóta 10 év eltelt. Ez év elején kapták az értesítést, hogy egyharmadával csökkent a támogatásuk. Problémát jelent számukra, miként oldják meg az év második felében a működtetést. Szeptemberben fog elfogyni az az összeg, amit erre az évre kaptak. Kérdése, van-e arra esély, hogy ehhez valamiféle kiegészítést kapjanak, úgy, mint az elmúlt évben.

Fülöp Attila államtitkár elfogadta a kritikát, hogy a személyi asszisztencia program nem volt kellően leegyeztetve. De azt is tudja, hogy valószínűleg soha nem jutnak el oda, hogy az egyeztetés minden szervezet számára megfelelő legyen. Elmondta, hogy ez egy első kísérlet volt és arra is figyelemmel kellett lenniük a megállapodásnál, hogy ki fogja a garanciát jelenteni. Ők a támogató szolgáltatókban látták ezt a garanciát. Semmilyen akadályát nem látja annak, hogy az 1.9.10 projektről később is beszéljenek, az egyeztetésre meghívják a megvalósítókat, és megnézzék, hogyan lehet továbblépni ezen a területen és miként lehet a programot kiszélesíteni.

Kisari Károly felvetésére reagálva, elmondta, sajnálatosnak tartja, hogy az általa felvetett problémát évek óta nem sikerült megoldaniuk, de mivel Csizi Péter helyettes államtitkár a

területről jött, bízunk abban, hogy jövőre lesz előrelépés ezen a téren is. A normatív támogatás a költségvetésben biztosított, ez azonban nem oldja meg a felvetett problémát.

A Kockacsoki Nonprofit Kft. ügyével kapcsolatban utalt arra, hogy a foglalkoztatás rendszerében semmilyen támogatás nem csökkent. Az azonban előfordulhat, hogy ebből a rezsit és bérleti díjat nem tudják kigazdálkodni. De az államtitkár ígéretet tett arra, felveszi velük a kapcsolatot, abból a célból, hogy miként tudnának nekik segíteni.

Sáfrány Margit észrevételére, miszerint egyharmadával csökkent volna a kontakt-vidéó alapú telefonos szolgáltatás támogatása, elmondta, hogy azért itt összesen van hat szervezet, amely az infokommunikációs fejlesztésben érintett. És amikor ez a fejlesztés véget ért, mindenki vállalta a szolgáltatás fenntartását, amit azonban plusz segítség nélkül nem tudtak teljesíteni. A tárcának a kormánytól sikerült elérnie, hogy bár nem jár, de mégis kapjanak plusz támogatást a fenntartási időszakban is. A Pénzügyminisztérium álláspontja az volt, hogy azt a pénzt odaadja, ami szerinte a működéshez kell, de a pluszberuházáshoz nem nyújt támogatást. A kép tehát így teljes az „egyharmadával csökkentett támogatással” szemben. Arra nem lát forrást, hogy idén bármilyen plusztámogatás kerüljön a rendszerbe. Inkább az volt a jellemző, hogy más területről vontak el 100 millió forintot, hogy a fogyatékosügyi szervezetek támogatása ne csökkenjen.

Kővári Edit úgy véli, hogy az EFOP-os projekt mentén létrejött szolgáltatások a fogyatékos emberek segítésére jöttek létre, és ezeket nem a civil szervezeteknek kéne biztosítaniuk. Szerinte ez nem érdekvédelmi feladat lenne. Segítő szolgáltatásként ezeknek ott kellene lenniük a jogszabályokban.

Fülöp Attila államtitkár elmondta, a közelmúltban erre már volt példa, akár a jelnyelvi tolmácsszolgáltatások biztosítása, akár a látássérültek elemi rehabilitációja terén. A szolgáltatás elindult valahol a terepen, aztán a megfelelő tapasztalatokat követően jogszabályt is kidolgoztak hozzá és költségvetési támogatást is kaptak. Az államtitkár arra nem tud ígéretet tenni, hogy ez lesz a gyakorlat minden szolgáltatás vonatkozásában. A jogszabályalkotáshoz konkrét tapasztalatokra és szám adatokra van szükség. És minden szolgáltatás vonatkozásában külön meg kell nézni, hogy például az mennyire hasznos és hány embert érint.

Az intézményi férőhelykiváltással kapcsolatos felvetésre reagálva elmondta, hogy a 2.2.25. jelű pályázatot tavaly év végén kiírták. Ezt el is fogadta az Európai Bizottság. De amikor ezzel párhuzamosan ki akarták írni, hogy az SZGYF is létrehozhat támogatott lakhatásokat a nagy intézmények helyett, akkor ismét azzal az érveléssel találkoztak, hogy az alapvető emberi jogot sértene, és állami fenntartó ilyen ne hozzon létre. A Bizottság alapvetően mindent tilt, ami az állami fenntartó támogatását jelentené. Az államtitkár hangsúlyozta, hogy miután a 2.2.25. az idén lezárul és elindul az új ciklus, ők szeretnék folytatni a kiváltási programot.

Papp Ágnes (Értelmi Sérülteket Szolgáló Társadalmi Szervezetek és Alapítványok Országos Szövetsége - ÉTA) rámutatott arra, hogy a családban élő és kitagolásra váró fogyatékos emberek számára is fontos lenne az intézményi férőhelykiváltás folytatása. Mert

úgy látja, hogy ők a 2.2.25-ből most kimaradnak. Arról érdeklődött, van-e arra lehetőség, hogy a folyamat a későbbiekben rájuk is kiterjedjen.

Az államtitkár szerint a 2.2.25 kifejezetten arra lett kiírva, hogy a családból történő befogadást segítse. Persze, nyilván arra is lesz példa, hogy a megmaradt helyeket az intézményekből kikerülőkkel töltsék fel.

Kedves Éda utalt arra, hogy amikor az intézményi férőhelykiváltás megkezdődött, a kiváltásra váró intézményekben felvételi stopot rendeltek el. Ők viszont gyakran találkoznak olyan esetekkel, amikor az egyszülős családokban például a szülő vagy a hozzátartozó hirtelen betegsége esetén ott maradnak nagyon csekély önellátási képességgel vagy önmagukat ellátni képtelen fogyatékos emberek, akiknek nem tudnak intézményi ellátást találni. Ebben kérné a segítséget, például kríziságyak biztosítására gondolva.

Az államtitkár szerint erre sajnos nincs lehetőség, az intézményi elhelyezést a szociális törvény tiltja. Ez év végéig azonban létre fog jönni 6-700 férőhely 35 helyszínen Magyarországon, ebből remélhetőleg tudnak az ilyen esetekre elhelyezést biztosítani.

Papp Ágnes megerősítette Kedves Éda felvetését, és ő is szorgalmazta, hogy krízishelyzetben a magukra maradt fogyatékos emberek számára legalább átmenetileg találjanak valamilyen elhelyezési megoldást.

Kovács Ágnes emlékeztetett arra, hogy Pintér Sándor belügyminiszter úr egy állománygyűlésen kijelentette: a szociális törvényt újra kell gondolni. Ezzel ő teljes mértékben egyet tud érteni, hiszen idén 30 éves ez a törvény. 1993-ban, a bevezetésekor még korszerűnek számított. Ma azonban a szociális területen sok minden megváltozott, és a felmerült új kihívásokra ma már új válaszok szükségesek. Tehát az egész rendszer megújulásért kiált. Arról érdeklődött, hogy a tárca lát-e lehetőséget a közös gondolkodás elkezdésére, mert ez valamennyiünk érdeke lenne.

Fülöp Attila államtitkár válaszában elmondta, hogy a tavalyi állománygyűlést követően a nyarat jogszabályalkotással töltötték a kollégákkal. Született egy új szociális törvényt érintő módosítási javaslat. Amit abból a kormány támogatott, az beterjesztésre került a parlament elé, amit az el is fogadott. Elismeri, hogy vannak területek, ilyen a súlyos fogyatékosággal élők ellátása, ahol fejlesztések szükségesek, de az is tény, hogy az elmúlt időszakban ezen a területen nem szűkült, hanem bővült az ellátás a források tekintetében. A 30 éves szociális törvény annak idején teljesen más társadalmi viszonyok között született, az az időotthoni ellátás, ami akkor jellemző volt, ma már a múlté, hiszen javarészt demensek élnek ezekben az intézményekben.

Domán Zoltán (Halmozottan sérültek Heves Megyei Szülőszövetsége) úgy gondolja, hogy az ápolási díj mértéke többé-kevésbé rendeződött, azonban egy olyan problémára szeretné felhívni a figyelmet, ami jelenleg náluk már két családot is érint. Az egyik családban a szülők közösen nevelték a súlyosan halmozottan sérült gyermeküket, aki több mint 30 éve már a

lakásból sem tudott kijönni. Az egyik szülő részesült az ápolási díjban, a másik pedig dolgozott. A szülők időközben nyugdíjasok lettek és közülük, aki az ápolási díjat kapta, időközben elhunyt. Aki pedig a gyermekkel magára maradt, így jóval nehezebb anyagi körülmények közé került, mert semmiféle ellátásra nem jogosult. Rendkívül méltánytalannak érzi, hogy ez a család semmilyen pluszjuttatást nem kaphat. Az iránt érdeklődött, hogy lehet-e ezen változtatni.

Fülöp Attila államtitkár elmondta, hogy az ápolási díjjal kapcsolatban a tárca is számos alkalommal tett előterjesztést, javaslatot annak érdekében, hogy ezeken az élethelyzeteken javítani lehessen. De ez alapvetően költségvetési kérdés.

Domán Zoltán kérte, hogy azért ez a felvetés maradjon napirenden. Reflektálva a korábbi hozzászólásokra, úgyszintén jelezte, ezeknél a családoknál is probléma, hogy nem kerülhetnek intézménybe a súlyosan fogyatékos ellátottak, például valamelyik szülő betegsége, kórházi kezelése esetében sem. Ilyenkor nincs kire bízni a súlyosan, halmozottan sérült családtagjukat.

Mivel több hozzászólás nem volt, a Tanács elnöke a napirendi pontot lezárta.

2. napirendi pont

A fogyatékoságügyi testületek hatékony együttműködését megalapozó javaslatok megvitatása

Fülöp Attila államtitkár elmondta, hogy ez a napirendi pont azért került az OFT elé, mert január 1-től megváltozott a független mechanizmus feladatkörét ellátó testület. Az alapvető jogok biztosa fogyatékoságügyi független mechanizmus működtetésével összefüggő feladatait az Alapvető Jogok Biztosa Hivatalának debreceni telephelyén működő Fogyatékoságügyi Feladatok Ellátásáért Felelős Főigazgatóság végzi. Ez véleményük szerint teljességgel megfelel a nemzetközi egyezményekben – így a Fogyatékos személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményben – meghatározott követelményeknek. Mivel több OFT-tag tájékoztatást kért a főigazgatóság tevékenységéről, az államtitkár elmondta, hogy a székhelyük tehát Debrecenben van. Ott működtetnek ügyfélszolgálatot, arról számoltak be, hogy ott már operatív munka folyik és konkrét ügyekben is megkeresik őket. Kiírtak egy pályázatot a tanácsadó testületük felállítására, aminek a beadási határideje augusztus 31. A tervek szerint a tanácsadó testület szeptember 15-ig felállításra kerül. Eddig az időpontig tehát kiderül, hogy kik lesznek ennek a testületnek a tagjai. Az OFT-nek nem lesz olyan kötelezettsége, amely a független mechanizmusra vonatkozik, és a Tanács fogyatékoságügyi kérdésekben kizárólag a kormány tanácsadó testületeként fog működni. A tervezett változtatás érintené továbbá a fogyatékoságügyi tárcaközi bizottság feladatkörét is, amely a kormányzaton belüli egyeztetés fóruma volt. A Tanács tagjai részére kiküldött előterjesztés tervezetben alapvetően az OFT-t érintő két módosítás szerepel. Az egyik az, hogy tágítani szeretnék az OFT tagjainak körét, a Tanácsba az eddigiek mellett egyéb területek, például a

kultúra, a sport, a turizmus képviselői is bevonásra kerülnének. Természetesen a jövőben is számítanak a Magyar Paralimpiai Bizottság tagságára, az Afázia és a Démoszthenész Egyesület pedig külön-külön kapna delegálási lehetőséget az OFT-be. A fogyatékosügyei tárcaközi bizottság helyébe a fogyatékosügyei koordinációs bizottság lépne, amely elősegítené, hogy a kormányzaton belül több és érdemibb párbeszéd legyen a fogyatékosügyei kérdésekről.

A fogyatékosügyei koordinációs bizottságban kizárólag szakmai és politikai vezetők vennének részt, biztosítva ezáltal azt, hogy minden tárca képviselőjében a tényleges döntéshozók vegyenek részt a munkában. Azért, hogy ennek a működése biztosított legyen, szeretnék két bizottságot létrehozni, amely fogyatékosügyben állandó nyomást gyakorolna azokra a tárcákra, amelyek napi szinten nem fogyatékosügygel foglalkoznak. A munkaanyag ott van mindenkinek az asztalán. Az államtitkár kérte, hogy a Tanács tagjai vagy szóban, vagy írásban tegyék meg javaslataikat, észrevételeiket a közös gondolkodás érdekében.

Radóné Andor Erika Alexandra (Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum - PÉF) Radó Iván meghatalmazottjaként elmondta, hogy a PÉF-nek lennének konkrét javaslatai az előterjesztéssel kapcsolatban. Az iránt érdeklődött, hogy ezeket ezen az ülésen szóban vagy a későbbiekben írásban terjesszék elő.

Fülöp Attila államtitkár javasolta, hogy a részletekbe ezúttal ne menjenek bele, az OFT átalakításával kapcsolatos elvi kérdéseket volna most célszerű tisztázni. Az államtitkár leszögezte, hogy ő az OFT bármilyen átalakítását a Tanács megkérdezése nélkül semmiképpen nem tartja elképzelhetőnek. Tehát azt javasolja, hogy a kérdést előzetesen beszéljék meg, és ezt követően kerülhet majd a közigazgatási egyeztetésre. Ahogy korábban már jelezte, szeptember közepéig létrejön a független mechanizmus struktúrája, feláll a tanácsadó testület és ezután lesz érdemes az OFT-hez és az FTB-hez hozzájárulni.

Radóné Andor Erika Alexandra arra is rákérdezett, hogy szerepel az anyagban egy fogyatékosügyei főigazgatóság valamint egy fogyatékosügyei tanácsadó testület. Ezeknek vajon mi a szerepük?

Fülöp Attila államtitkár válaszában elmondta, hogy az említett testületek az Alapvető Jogok Biztosának hivatalán belül működnek, a független mechanizmus feladatkörét ellátva.

Dr. Nagy Sándor arról érdeklődött, hogy a felállítandó tanácsadó testület is Debrecenben fog-e ülésezni.

Fülöp Attila államtitkár válasza: mivel a főigazgatóság ott működik, feltételezhető, hogy a tanácsadó testület is ott lesz. Erről az AJB dönt majd.

Kövári Edit aggályosnak tartja, hogy az OFT-nek nincs rálátása a független mechanizmus tevékenységére, a megalakulásáról is csak egy vidéki sajtóhírből értesültek. Nem látnak rá a

pályázati folyamatra sem. Arról érdeklődött, hogy az Országos Fogytékosságügyi Tanácsnak van-e dolga ezzel.

Fülöp Attila államtitkár szerint nincs az OFT-nek ezzel feladata.

Papp Ágnes azt tudakolta, jól értette-e, hogy megvárjuk, míg a tanácsadó testület feláll, megtudjuk, mi lesz a feladata és kik lesznek annak a tagjai és akkor ehhez igazítjuk majd az OFT működését?

Fülöp Attila államtitkár elmondta, hogy eddig az OFT kettős feladatot látott el: a független mechanizmus szerepkörét és a kormány tanácsadó testületének tevékenységét is. Ezek most nyilvánvalóan tisztázódnak fognak.

Kovács Melinda örömét fejezte ki, hogy az előterjesztésről nem kell még most dönteni és lesz idő egy hosszabb egyeztetésre és el tudják juttatni a javaslatukat ezzel kapcsolatban. Általánosságban azt fogalmazta meg, hogy az előterjesztésben nem lát garanciát arra, hogy a fogyatékosügyi tárcaközi bizottságot felváltó fogyatékosügyi koordinációs bizottság az elődjénél hatékonyabban fog működni. Azt sem tudják mi volt az oka annak, hogy az FTB nem tudott megfelelően működni. Ez feltételezhetően a kormányzati oldalon keresendő. Azt sem látják, hogy ebbe a struktúrába hogyan fogják becsatornázni a civil szervezetek véleményeit. Ő már húsz éve dolgozik ezen a területen és úgy tapasztalta, hogy az OFT akkor volt hatékony, amikor a kormányzati és a civil oldal együtt vett részt a Tanács munkájában. És a civil szervezetek, valamint a különböző kormányzati szereplők adott szakpolitikákban nemcsak a Tanácsülésen, hanem azon kívül is tudtak egymással kommunikálni. A jövőbeli munkavégzés kapcsán azt javasolta, hogy az OFT-nek és a koordinációs bizottságnak legyenek együttes ülései.

Fülöp Attila államtitkár egyetértett ezzel, elmondta, mindig azt az álláspontot képviselte, hogy a kormányzati és a civil oldal képviselői egyaránt legyenek jelen az OFT ülésein. Mert ekkor a kormányzati szereplők közvetlenül találkoznak a problémákkal és nem áttételesen. Annak idején az FTB-t azért hozták létre, mert a CRPD előírta, hogy kell egy ilyen fórumot működtetni. Miután a független mechanizmus kikerült az OFT tevékenységéből, az államtitkár véleménye az, hogy az FTB-ből és az OFT-ből egy testületet lenne célszerű létrehozni. Mert így sokkal hatékonyabban lehetne együtt dolgozni.

Kedves Éda az előző hozzászólókhöz kapcsolódva hangsúlyozta, hogy az AJBH keretében működő független mechanizmus alapvetően más feladatot fog ellátni, mint az OFT. Ő nem érti, miért ne lehetne duplikáció ezen a téren, hiszen az OFT megmaradna a kormány tanácsadó testületének. Szükség van ezekre a párbeszédre, hogy bizonyos szakpolitikai kérdések az OFT elé kerüljenek. Az AJBH-nak teljesen más a feladatköre.

Fülöp Attila államtitkár válaszában rámutatott arra, hogy ez év január 1-től új helyzet állt elő. Az OFT-ről lekerült az a teher, hogy a független mechanizmus feladatkerét is ellássa. Megmaradt kizárólag fogyatékosügyi kérdésekben a kormány tanácsadó testületként, így

– álláspontja szerint – az volna a helyén való, ha az OFT-üléseken a kormányzati képviselők is jelen lennének.

Kovács Ágnes annak az észrevételének adott hangot, hogy ha az AJBH a független mechanizmusért a felelős, és ezt CRPD-kompatibilisan szeretné ellátni, akkor ehhez a munkához példaértékűen kellett volna hozzáállnia, így viszont szerinte megbuktak. Képtelenségnek tartja, hogy a fogyatékos érdekvédelmi szervezetek egy vidéki lapból tudják meg, hogy létrejött egy ilyen főigazgatóság, ráadásul Debrecenben. Abban bízott, hogy minden régióban létrehoznak ilyen szervezeti egységeket, és nem csupán egy helyen, de csalódnia kellett. Nagyon támogatná azt az elképzelést, hogy létrejöjjön a különböző tárcák és a civilek közös egyeztető fóruma, mert úgy tapasztalta, hogy amikor valamilyen szakpolitikai kérdésben közösen egyeztettek az érintett tárcákkal, akkor sokkal hatékonyabban tudtak együtt dolgozni. Fontos, hogy szakmai válaszokat, szakmai partnerként tudjanak adni a tárcáknak és ez felelősséget is jelent számukra. Javasolta, hogy az OFT döntsön ebben a kérdésben. Teremtsük meg a civilek és az állami oldal közös egyeztető fórumát.

Kővári Edit is támogatja az előbbi javaslatot, emellett indítványozta, hogy az OFT ne csupán aktuális kérdések megtárgyalására üljön össze, hanem legyen egy akár éves munkaterve, és az abban szereplő kérdéseket megvitathatnák a különböző tárcák képviselőivel. Szerinte nagyon jó volna, ha a civilek látnák előre, hogy milyen kérdésekben kell előzetesen felkészülniük, és például melyek azok, amelyekhez vezetőségi döntés szükséges. Fontosnak tartaná továbbá a hatékonyabb kommunikációt, vagyis azt, ha az OFT-n belül jó dolgok történnek, azt célszerű lenne láthatóvá tenni. Így például a nehéz helyzetbe került családok is értesülnének róla, hogy e testület foglalkozik az ő problémáikkal is.

Bercse László (Értelmi Fogyatékossgal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége - ÉFOÉSZ) jelezte, hogy szeretné könnyen érthető formában megkapni az OFT-ülések anyagait. Észrevételezte továbbá, hogy miután az OFT a kormány tanácsadó testületeként működik, szeretné, ha a Tanács gyakrabban ülésezne és a fogyatékossgügyet érintő aktuális témákat is gyakrabban megvitathatná.

Dr. Nagy Sándor kérte az OFT-elnökét, járjon utána, hogy az AJBH elnöke miként szabályozta a tanácsadó testület működését, van-e összeférhetlenség a felállítandó tanácsadó testület és az OFT-tagság között.

Radóné Andor Erika Alexandra a PÉF azon észrevételét tolmácsolta, hogy az OFT ne legyen kettős, maradjon civil. Attól még lehet a kormányzattal egyeztetni, ezt a kapcsolatrendszert kellene kiépíteni és a kommunikációt erősíteni a különböző testületek között.

Fülöp Attila államtitkár reagálva a felvetésekre, ígéretet tett arra, hogy egy találkozót kezdeményez az alapvető jogok biztosával, ahol tájékoztatást kér a nemrég létrehozott főigazgatóság, illetve a felállítandó tanácsadó testület tevékenységéről, valamint az esetleges összeférhetlenségi szabályokról. A testület részére megküldött előterjesztés kapcsán pedig az államtitkár azt vállalta, hogy megnézik, van-e lehetőség a kormányzati résztvevők

bevonására az OFT munkájába, vagy az OFT-nek kizárólag a civil tagokkal lehet továbbra is működni.

Kovács Ágnes indítványozta az OFT-tagok megkérdezését arról, hogy melyik álláspont az erősebb. Az, hogy az OFT kizárólag civil tagokkal vagy pedig hogy civil és állami szereplők részvételével működjön-e a jövőben.

Dr. Ozvári Ádám álláspontja szerint nem feltétlenül az a lényeg, hogy a kormányzati és civil résztvevők minden esetben együtt ülészenek, vagy hogy az OFT-t bővítenék ki a kormányzati résztvevőkkel. Sokkal inkább azt tartaná fontosnak, hogy akár együtt, akár külön ülészeve, de mindenképpen együtt dolgozzanak a közös célok érdekében. Kiemelte továbbá, hogy az egyes tárcákat döntési kompetenciával rendelkező vezetők képviseljék.

Fülöp Attila államtitkár szavazásra bocsátotta, a testület tagjai közül ki támogatja azt az iránynt, hogy az OFT-ben valamilyen keretek között a kibővített kormányzati jelenlét legyen biztosítva. Ezt az elképzelést a Tanács 12 tagja – egy ellenszavazat mellett – támogatta.

Mivel több hozzászólás nem érkezett, az OFT elnöke a napirendi pontot lezárta.

3. napirendi pont

Egyebek

Kovács Ágnes elmondta, hogy a napokban egy kormányhatározat jelent meg a közkiadások hatékonyságának felülvizsgálatáról. Ezt követte egy kormánybiztos tájékoztató, amelyen már sokkal megnyugtatóbb információk hangzottak el ezzel a kormányhatározattal kapcsolatban. Több országos érdekvédelmi szervezet egyeztetett és az lenne a kérésük, hogy az OFT hadd segítse a kormánynak ezt a munkáját azokon a területeken, ahol fogyatékoságügyi kérdésekben zajlik a felülvizsgálat.

Fülöp Attila államtitkár felhívta a figyelmet arra, hogy ebben a kormánydöntésben fogyatékoságügyi terület nem szerepel. Így ez az érintettek számára jó hírként is értelmezhető. Sokkal rosszabb lenne, ha ebbe a fogyatékoságügy bármely szereplőjét bevonták volna. Az államtitkár tehát semmiképpen sem javasolja a fogyatékoságügy képviselőinek az ebben való részvételt. Mivel az összes kormányhatározat a pénzügyminiszternek szab feladatokat, az államtitkár megígérte, ha a közkiadások hatékonyságának felülvizsgálata során lesz olyan, ami a fogyatékoságügyet érinti, akkor erről az érintetteket tájékoztatni fogják.

Dr. Nagy Sándor megköszönte az OFT elnökének, hogy ezt a látásmódot megosztotta velük, és így már kedvezőbbnek látják a helyzetet. Azt is megnyugtatónak tartja, ha például a Pénzügyminisztérium a felülvizsgálattal kapcsolatban megkeresi az államtitkárságot, akkor arról az OFT-t is értesíteni fogják.

Fülöp Attila államtitkár felhívta a figyelmet arra, hogy ha a 2024-es költségvetést megnézzük, volt ennél már jobb évünk is, de bármilyen nehézségek elé is nézünk, a szociális területtől, illetve a fogyatékoságügytől nem vontak el semmilyen forrást. És ez tavaly is így volt, inkább csak pluszpénzeket adtak.

Urr Anita (Magyar Paralimpiai Bizottság - MPB) Szabó László meghatalmazottjaként tájékoztatást adott arról, hogy a közelmúltban két speciális világbajnokság zajlott le, az egyik a speciális olimpia, amelyen nagyon sikeresen szerepeltek a parasportolók. A másik a szervátültetettek világbajnoksága volt, s ők is nagyon eredményesen szerepeltek. Megköszönte a támogatást és arra buzdította az intézményekben élő fogyatékos embereket, hogy közülük is minél többen csatlakozzanak a sporthoz.

Fülöp Attila hozzátette, hogy jövőre olimpiai év lesz, így nagyobb figyelem fordul majd a parasportra is. Fontos volna, hogy ösztönzőket dolgozzanak ki az intézményekben élő fogyatékos ellátottaknak a sportban való aktívabb részvételére. Azt kérte továbbá, hogy minél több fiatal vonjon be a parasport világába. Az ezzel kapcsolatos ötletekkel, javaslatokkal pedig bátran keressék meg a Magyar Paralimpiai Bizottságot.

Bercse László a 2024. júniusában tartandó európai parlamenti választások és a magyarországi önkormányzati választások tükrében, a választójog kérdésére hívta fel a figyelmet. Elmondta, hogy az Európai Unió országaiban eltérő módon szabályozzák a gondnokság alatt álló személyek választójogát. Jelenleg 12 uniós tagállamban van választójoguk a gondnokság alatt álló embereknek. Ide tartozik pl.: Ausztria, Horvátország, Olaszország és Szlovákia.

10 országban korlátozzák a gondnokság alatt álló személyek választójogát. Ide tartozik pl. Csehország, Görögország, Szlovénia és Magyarország is.

Mindössze 5 ország van, ahol a gondnokság alatt álló emberek automatikusan elvesztik a választójogukat. Ilyen többek között Bulgária, Románia és Lengyelország.

Szerencsére egyre több pozitív változás tapasztalható. A 2014-es és 2019-es választások között 6 tagállam törölte el a választójogi korlátozásokat: Franciaország, Németország, Spanyolország, Dánia, Írország és Szlovákia.

2023. májusában ötödik alkalommal rendezték meg a Fogyatékosággal Élő Személyek Európai Parlamentje című eseményt. Ennek keretében több, mint 600 fogyatékosági aktivista találkozott az Európai Parlamentben, Brüsszelben.

Az esemény egyik legfontosabb pillanata az volt, amikor a résztvevők egyhangúlag elfogadták az Európai Fogyatékosági Fórum 2024-es európai parlamenti választásokra készült kiáltványát.

A dokumentum a teljes európai fogyatékosági mozgalom közös követelésén alapszik: a fogyatékosággal élő személyek is részt akarnak venni a választási folyamatban.

Ehhez elengedhetetlen, hogy legyen joguk szavazni és jelöltként indulni. Fontos továbbá, hogy a szavazóhelyiségek és a kapcsolódó dokumentumok akadálymentesek legyenek.

A teljes választási folyamatnak és a pártok programjainak is hozzáférhetőnek, vagyis érthetőnek kell lenniük a választók számára.

A választójog szempontjából Magyarországon kiemelten fontos lesz a következő év, hiszen önkormányzati választások is lesznek. Elengedhetetlen, hogy itthon is minden fogyatékossgal élő ember szavazhasson, cselekvőképességtől függetlenül.

El kell érni, hogy aki már rendelkezik választójoggal, hozzáférjen a szavazáshoz szükséges információkhoz a választás menetéről, és a pártok programjairól is.

Fontos az is, hogy a fogyatékos emberek is indulhassanak a választásokon, hiszen így képviselhetik leghatékonyabban a közösségük érdekeit. Így valósulhat meg leginkább a „Semmit rólunk, nélkülünk!” elv.

Elmondta továbbá, számára is nagyon fontos, hogy szavazhasson a választásokon, mert nem mindegy, ki fogja képviselni őt az Európai Parlamentben és a helyi önkormányzatban.

Hangsúlyozta, azzal, hogy sokuktól elveszik a választójogot, azt sugallják, mintha ők másodlagos állampolgárok lennének

Ha valaki ma Magyarországon gondnokság alá kerül, különböző kérdéseket kell megválaszolnia, ha meg akarja tartani a választójogát. Gyakran olyan kérdéseket tesznek fel, amelyekre a többségi társadalom választójoggal rendelkező tagjai sem tudnák a választ.

Fontos megemlíteni, hogy a választás képességét nem is lehet mérni.

A politikai ismereteket lehet, viszont az nagyon igazságtalan, hogy ezt csak a gondnokság alatt álló, fogyatékossgal élő emberek esetében teszik. Ez egyértelműen diszkrimináció.

Természetesen a következő évben a hazai és a nemzetközi mozgalomban is ismét sokat fognak azért dolgozni, hogy ez a helyzet megváltozzon. Arra kérte a döntéshozókat és az érdekvédelmi kollégákat, hogy legyenek ebben a segítségükre!

Az OFT elnöke az elhangzottakra úgy reagált, hogy az Igazságügyi Minisztériumban komoly egyeztetések zajlanak a cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság megszüntetéséről. Emellett hangsúlyozta, hogy ezért is jó lenne, ha jelen lennének a kormány képviselői is az OFT-ülésein, és ilyen esetekben meg lehetne kérdezni a választójogi törvényéért felelős Igazságügyi Minisztérium vagy a Miniszterelnökség képviselőit is az elhangzottakról.

Papp Ágnes utalt a májusi brüsszeli fogyatékossgügyi találkozóra, ami szerinte is nagyon jó hangulatban zajlott. Ezért köszönetet mondott dr. Kósa Ádámnak és munkatársainak. A rendezvények az ÉTA két tagszervezetének képviselői is jelen voltak és nagyon jó tapasztalatokkal tértek haza. Gyógypedagógusként rámutatott arra, nem hagyható figyelmen kívül, hogy kinek milyen az általános állapota. Aki meg tudja tenni, és akinek biztosítani tudják a lehetőséget, annak meg kell adni azt, hogy részt vehessen a választásokon. Sokéves tapasztalata alapján azonban mégis bizonytalan abban, hogy egy súlyosan, halmozottan fogyatékos felnőtt képes-e arra, hogy szavazzon. Úgy véli, aki az általános állapota miatt nem tud szavazni, az emiatt nem minősül másodlagos állampolgárnak.

Radóné Andor Erika Alexandra az elhangzottakra reagálva elmondta, hogy a PÉF álláspontja szerint a gondnokság kérdéséből nem lehet a választójogot kiragadni. Szerintük a gondnokság egészével kellene foglalkozni. A PÉF úgy véli, a választójog mindenkit megillet. Aggályosnak tartják, hogy miközben a fogyatékos emberek egy részétől elveszik a választójogot, ugyanakkor a normálisnak tartott szavazók némelyike karikatúrákkal, különböző szimbólumokkal látja el a szavazólapokat. Akár ilyen esetekben is el lehetne venni

ezeiktől az emberektől a választójogot. A támogatott döntéshozatalt egy demokratikus, jó példaként említette, arra nézve, hogy vannak más lehetőségek is, mint a gondnokság alá helyezés.

Kisari Károly elmondta, hogy van olyan nagyobb csoport, amely már kapott szimbolikus választójogot. Szerinte például a gondnokság alatt állók is megérdemelnék ugyanezt a lehetőséget és ez esetben nem éreznék magukat másodlagos állampolgárnak.

Kovács Melinda leszögezte, hogy a választójog egy alapjog. Egy súlyosan, halmozottan fogyatékos embertől, aki valószínűleg nem akar és nem is tud szavazni, miért veszik el ezt a jogot? Ennek alapján elvehetnék azt a jogát is, hogy induljon egy maratoni futóversenyen, aminek nyilván nem lenne értelme. Viszont azzal, ha ő is rendelkezik ezzel a mindannyiunk számára hozzáférhető alapjoggal, a közösségnek azonos méltóságú tagja lesz.

Papp Ágnes reagálva az iméntiekre, hangsúlyozta, ő nem azt mondta, hogy bárkit fosszanak meg a választójogától, hanem fizikailag elképzelhetetlennek tartja a súlyosan, halmozottan fogyatékos emberek esetében, hogy e jogosultságukkal élni tudnának.

Fülöp Attila államtitkár közbevetette, hogy ennek a vitának akkor lenne értelme, ha a választójog kérdése napirenden szerepelne és az OFT-ülésem részt venne ennek a területnek a kormányzati felelőse.

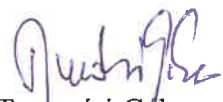
Mivel több hozzászólás nem érkezett, az államtitkár megköszönte valamennyi résztvevő együttműködését és 12 óra 30 perckor bezárta az ülést.

K.m.f.

Garamvölgyi Annamária
jegyzőkönyvvezető

Fülöp Attila
elnök

Toponári Gábor
jegyzőkönyv-hitelesítő

